

Til: Kunnskapsdepartementet
Fra: HLF – Hørselshemmedes landsforbund
Dato: 2. januar 2013

Høringsnotat fra HLF om forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov

HLF – Hørselshemmedes landsforbund er en interesseorganisasjon for landets hørselshemmede. 14,5 prosent av befolkningen eller nesten 700 000 nordmenn har en betydelig hørselshemming. Av disse er godt over 3000 barn og unge under 20 år. HLF har 55 000 medlemmer og er den største organisasjonen for funksjonshemmede i Norge.

Innledning

HLF avgir med dette høring til forslag om endring i opplæringslov og privatskolelov. Oppsummeringsvis ser vi at forslag om tilpasset opplæring kan gå på bekostning av nødvendig spesialundervisning, og kan sette elevenes rettsvern i fare. Det må fortsatt være en uttrykkelig rett til utredning hos PP-tjenesten. Det må også settes tidsfrist for hvor lenge skolen kan prøve ut tiltak før en sak meldes til PP-tjenesten.

Halvårsrapporten på spesialundervisning må bestå som grunnlag for tilpasninger og endringer av elvens opplærings situasjon. HLF støtter departementets presisering av skolens plikt til å delta i utarbeidelsen og oppfølging av individuell plan for eleven. Vi understreker at skolen må samarbeide med foreldrene om individuell plan for eleven. Det er viktig at bruk av assistenter som arbeider i skolen reguleres, men også svært viktig at disse har fullgod kompetanse på arbeidet de skal utføre, og at de tilbys tilstrekkelig og god veiledning.

Vi har utdypet disse synspunktene nedenfor.

HLF mener:

- ♦ Eleven risikerer å få et *dårligere rettsvern* når det legges opp til større bruk av tilpasset opplæring i forhold til spesialundervisning, skolens skjønn kan bli utslagsgivende
- ♦ HLF mener *halvårsrapporten bør opprettholdes* for å sikre riktig oppfølging
- ♦ HLF støtter forslaget om at skolen skal ha plikt til å delta i samarbeidet om *individuell plan*.
- ♦ HLF støtter forslaget om egen bestemmelse i opplæringsloven og privatskoleloven om bruk av personale *som ikke er ansatt i undervisningsstilling* og som skal *hjelp til* i opplæringen, men understreker at personale i skolen må få nødvendig veiledning.

For mer informasjon kontakt HLF:

Marit Skatvedt, tlf 22 99 63 05, mob 95 44 99 03, skatvedt@hlf.no

Kap 2. Plikt til å vurdere utbyttet av opplæringen før vedtak om spesialundervisning

Med bakgrunn i økning i bruken av spesialundervisning, konsentrert rundt ungdomstrinnet, foreslår Departementet en lovendring. Dette går på skolens plikt til å vurdere og eventuelt prøve ut nye tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet som skal styrkes ved å ta det inn i lovteksten. Hensikten er å sikre at skolen gjør en grundig vurdering av om elevene kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet før elevene meldes til PP-tjenesten. Forslaget skal redusere bruken av spesialundervisning og samtidig sette fokus på tidlig innsats. *HLF viktige innvending mot forslaget er at det kan ha en alvorlig slagside. Forslag til lovendring kan medføre at elever som har et helt nødvendig behov for spesialundervisning får satt dette på vent mens man prøver ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet.*

Det er skolen alene som konkluderer med at saken bør oversendes til PP-tjenesten for nærmere utredning eller konkludere med at eleven får eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, dette definerer da behov for spesialundervisning.

Videre er det ikke gitt rammer for hvor lang tid skolen skal bruke på å vurdere og eventuelt prøve ut nye tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet før de melder elevens behov videre til PP-tjenesten. Hørselshemmede barn i norsk skole trenger god tilrettelegging for å kunne fungere tilnærmet likt hørende elever. Flere kan med god tilrettelegging klare seg uten spesialundervisning, men det er også slik at mange hørselshemmede elever har behov for helt nødvendig spesialundervisning for å lære å utvikle språket.

HLF ser at forslaget om innføring av en plikt til tilpassing av opplæring har en god intensjon, og at behov for spesialundervisning i noe grad kan reduseres ved bedre tilrettelegging. Lovendringen vil også fremme statens ansvar om å ivareta behovene til barn med nedsatt funksjonsevne i ordinær opplæring. Det er grunnleggende viktig at skolen til enhver tid vurderer tilpasset opplæring for elever som har behov for dette. Dette er også hjemlet bla i Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 12 annet ledd, som fastslår at «*Skole- og utdanningsinstitusjon skal foreta rimelig individuell tilrettelegging av lærested og undervisning for å sikre at elever og studenter med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.*»

HLF opplever likevel jevnlig henvendelser fra foreldre hvis store utfordring i hverdagen er å kjempe en daglig kamp for at barna dere skal få den nødvendige tilrettelegging i skolen, og for at barna skal få den ekstra undervisningen som er helt essensiell for en utvikling av språket. En av de største utfordringene for disse foreldrene og barna er mangel på rettigheter samt mangel på sanksjonsmuligheter når man opplever at skoler og kommuner svikter. For å lykkes i å gi tidlig innsats og god tilpasset opplæring må elevene raskt få den hjelp de har behov for mht språkopplæring. Prosesser med utprøving av tilrettelegging samt søknad om spesialundervisning må gå parallelt.

HLF mener:

- ♦ Eleven risikerer å få et dårligere rettsvern når det legges opp til større bruk av tilpasset opplæring i forhold til spesialundervisning
- ♦ HLF vil poengtere betydningen av at foresatte og elever fortsatt må ha en eksplisitt rett til utredning hos PP-tjenesten uavhengig av skolens initiativ til kartlegging og tilpasset opplæring
- ♦ Det må sette rammer for hvor lang tid skolen kan bruke ved utprøving av tiltak før saken meldes videre til PP-tjenesten.

For mer informasjon kontakt HLF:

Marit Skatvedt, tlf 22 99 63 05, mob 95 44 99 03, skatvedt@hlf.no

Kap 3 Forslag om å erstatte halvårsrapport om spesialundervisning med en årlig rapport

Halvårsrapporten er utgangspunkt for det videre arbeidet med evt. tilpasninger og endringer av elevens opplærings situasjon. Halvårsrapporten skal evaluere om innførte tiltak er hensiktsmessige, om målene er nådd og om man ser fremgang. Dette er en viktig vurdering, slik at tiltak som ikke fungerer kan endres underveis. Den generelle underveisvurderingen som gjelder for alle elever er ikke god nok til å evaluere opplæringen til elever med særskilte behov, særskilt utsatte og sårbare grupper.

Halvårsrapportene er viktig redskap for samarbeid med foresatte, samt deres innsynsrett i hvordan opplæringen skjer i praksis. HLF ber om at tiltaket vurderes på nytt, og ber om at kravet om halvårsrapporter opprettholdes.

HLF mener:

- ♦ HLF mener halvårsrapporten bør opprettholdes.

Kap 4 Samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan

HLF støtter forslag om at skolens skal ha plikt til å delta i samarbeidet om utarbeiding og oppfølging av individuell plan avgrenset til å gjelde der dette er nødvendig for å gi elever et godt og helhetlig tjenestetilbud.

Når det gjelder Departementets forslag om at det er skolen og kommunen som må vurdere om det er nødvendig at skolen deltar i samarbeidet om individuell plan for en elev, mener HLF at denne vurderingen må gjøres i samarbeid med foreldrene.

HLF mener:

- ♦ HLF støtter forslaget om at skolen skal ha plikt til å delta i samarbeidet om individuell plan.
- ♦ Foreldrene må delta i vurderingen av om skolen skal delta i samarbeidet om individuell plan.

Kap 8 Bruk av personale i skolen som ikke er ansatt i undervisningsstilling, og som skal hjelpe til i opplæringen

Det foreslås at det innføres en egen bestemmelse i opplæringsloven og privatskoleloven om bruk av personale *som ikke er ansatt i undervisningsstilling* og som skal hjelpe til i opplæringen. Innføringen av den nye bestemmelsen innebærer ingen realitetsendring av gjeldende rett. Bestemmelsen vil imidlertid klargjøre og tydeliggjøre forutsetningene for at personale uten formell lærerkompetanse kan bistå i opplæringen.

Departementets forslag kan bidra til å sikre forsvarlig opplæringstilbud, bidra til at assistenter får den veiledning de trenger og forhindre at undervisningspersonell uten lærerkompetanse får ansvar for opplæringen. HLF støtter derfor forslaget, men betoner viktigheten av at personale som skal hjelpe til i opplæringen får den kompetansen de trenger for å kunne utøve forsvarlig hjelp.

Det understrekes at HLFs grunnleggende holdning er at undervisning skal utføres av pedagoger, dette er også hjemlet i opplæringsloven. Allikevel finnes det unntak fra regelen som gjør at assistenter går inn i undervisningsrollen. HLF får jevnlig tilbakemeldinger fra fortvilte foreldre som forteller at barna

For mer informasjon kontakt HLF:

Marit Skatvedt, tlf 22 99 63 05, mob 95 44 99 03, skatvedt@hlf.no

deres ikke får viktig opplæring fra pedagoger, men fra assistenter. Assistenter kan gjøre en viktig jobb i norsk skole, men de kan ikke overta pedagogenes rolle. Det bes derfor om at det også gjøres en vurdering av bruken av ufaglærte vikarer i undervisningssituasjoner.

HLF mener

- ◆ HLF støtter forslaget, men understreker at personale i skolen må få nødvendig veiledning
- ◆ Pedagoger skal utføre undervisningsoppgaver i skolen
- ◆ Det må gjøres en vurdering av bruken av ufaglærte vikarer i undervisningen.